

ČAS JE POUHOPOUHÉ PROZATÍM

Martina Lenfeldová

Urologická klinika, Fakultní nemocnice Hradec Králové

Dříve lidé umírali doma v kruhu svých blízkých a se smrtí byli smířeni – brali ji jako součást života. Nyní umírají většinou v nemocnici a sami. Jaké to pro ně je? A jaké to je pro sestry?

Smrt je odpoutáním od všech bolestí a hranic, kterou naše utrpení již nepřekročí, smrt nás ukládá do toho klidu, kde jsme spočívali před svým narozením. (Seneca)

„Můj čas je pouhopouhé prozatím, můj čas může říct já už neplatím...“

Mám zrovna noční službu a kontroluji dokumentaci. „Rád tak rád bych žil,“ zní mi dál v uších, „a mám jen zbytek sil a času mihn, než se mi zdálo před půl hodinou...“ Ještě není půlnoc, ale brzy přijde a taky třetí, čtvrtá ráno, kdy si lidé vybírají svůj čas, své pouhopouhé prozatím. Stejně tak i pan X na osmičce.

Vím, že jsme udělali všechno – medicínské všechno – pro záchranu jeho prozatím. Karcinom, metastázy, nádorová kachexie, to všechno znám z praxe, ale udělali jsme opravdu všechno? Co on sám, ví všechno nebo nic, a rodina? Řekli jim diagnózu nebo se báli? Asi ví, nebo alespoň tuší. Říká se, že konec pozná každý sám.

Morfin, Plegomazin, hlavně aby netrpěl, to nás přece učili – tlumení bolesti a psychická podpora. Správně, ale co ta lidská stránka? Nepotřebuje někoho, kdo by ho držel za ruku, kdo by si s ním povídal, nemá strach? Vždyť já nemůžu, na oddělení je dalších 25 pacientů a z toho dnes čtyři po operaci. Těm umíme pomoci – tlak, pulz, infuze atd.

Ale naučili nás všechno o konci?

Třeba i on zná ten seriál – „Příteli chvátej, píšu vzkaz, dej mi co ztrácím, dej mi čas, zbav mě tíhy mé, strasti mé a té nejvíc.“ Ale jak? Víc analgetik? Ne. Podmínky, lepší podmínky, pro odchod z tohoto nádherného, někdy tak nespravedlivého světa. Ale o to právě jde. Má jeho rodina možnost držet ho za ruku na konci jeho cesty? Bude to dnes, zítra?

A já? Mohu u něho být já?

„Můj čas, to jsou jen chvilky takové...“ tak nějak to pokračuje. Chvilky takové, ale z těch chviliek se skládá život a teď vlastně i smrt, nebo raději konec života. „Rád, tak rád bych žil a mám jen zbytek sil...“ Někdo je proti – příroda? Osud? My všichni, sestry, lékaři se pereme den co den o zachování již citovaného „pouhopouhé prozatím“, ale když i nám dojdou síly, jsme dostatečně vzděláni?

Ale o nás vlastně ani tak nejde. Co pan Josef? Leží vedle pana X, před týdnem se bavili o ženských, před třemi dny o svých diagnózách a teď? Pocity pana Josefa nepatří mezi ty nejkrásnější. Tak alespoň teď to zařídím, ale jak? Jsou dvě hodiny ráno, ale jinak to nepůjde. „Pane Josefe promiňte, ale bude příjem, potřebujeme na Vaše lůžko uložit někoho jiného.“ Pochopil, pochopil asi vše...

„Příteli chvátej SOS, ať jsem i zítra, čím jsem dnes, zbav mě tíhy mé, strasti mé a té nejvíc.“

Je 3:30, všichni spí i pan X, poslední hodiny, minuty, vteřiny?

„Společně toužím tentokrát neprohrát“. To je závěr, titulní písně k seriálu Sanitka, i můj závěr. Na osmičce je už prázdná, za chvíli přijde ranní směna, pan Josef jde do koupelny. Vidí prázdnou na osmičce, nebo prázdnost ve své duši, možná v mých očích. Chtěl být na konci alespoň on s ním? Nebo jsem takhle udělala dobře? Neznám jeho sílu, znám jeho diagnózu – tu samou.

Náš čas je pouhopouhé prozatím. Asi si ho vážíme, ale umíme s ním zacházet?